

DE HARING WORDT
GETELD

Foto W. Zwaan

DE GROOTE ONBEKENDE

Heeft er een tweede Jesaja bestaan?

EEN LEZER VAN HET DUITSCHE TIJDSCHRIFT „Die Tenne” heeft de vraag gesteld, of het juist is, dat een onbekende profeet (de „tweede” Jesaja of Deutero-jesaja) de hoofdstukken 40 tot 66 van het boek Jesaja ten tijde van de Babylonische gevangenschap geschreven heeft. En zoo neen, welke argumenten tegen deze bewering van de moderne theologie kunnen worden aangevoerd.

Daar zeker ook velen onzer lezers in deze kwestie belangstellen, nemen wij hieronder, vertaald, het antwoord over, dat de Redactie van genoemd tijdschrift geeft.

Het valt niet moeilijk te raden, wat aanleiding geweest is, dat de wetenschappelijke Bijbelcritiek juist het tweede gedeelte van het boek Jesaja aan een lateren auteur heeft toegeschreven. Zooals openlijk wordt toegegeven, is het 't bijzondere profetische karakter van deze 27 hoofdstukken, dat tegenspraak uitlokte. Kores, de groote koning der Perzen, wordt zelfs met name genoemd, (Jes. 44:28 v.v.) hoewel hij toch pas omstreeks 200 jaar na Jesaja leefde! Wilde men niet, dat dergelijke verrassende Goddelijke openbaringen als feiten zouden worden aangezien, dan moest men wel trachten, de verheven schoonheid van deze profetieën aan te tasten. Vandaar, dat de Bijbelcritici met hun bekende scherpzinnigheid zochten aan te toonen, dat alle voorzeggingen op geheel natuurlijke wijze waren tot stand gekomen.

Wat lag nu meer voor de hand, dan te zeggen, dat een andere profeet, een ooggetuige van de geschilderde gebeurtenissen, die voorzeggingen in de laatste jaren van de Babylonische gevangenschap heeft te boek gesteld! Daarbij hebben de geleerde heeren er zich geen rekenschap van gegeven, dat eenige profetieën op ondubbelzinnige wijze van het lijden en sterven van den Messias spreken en woord voor woord in vervulling zijn getreden — meer dan vijf eeuwen na het tijdstip, waarop volgens de wetenschap het profetisch gedeelte van het boek Jesaja is ontstaan. Het feit van

een Goddelijke, bovennatuurlijke openbaring heeft men dus toch niet uit de wereld kunnen helpen.

Laten we echter eens zien, welke bewijzen voor de eenheid van het boek Jesaja de Schrift zelf ons biedt.

Reeds Zefanja haalt in hoofdstuk 2:15 ongetwijfeld Jesaja 47:8 aan. Zoo ook haalt Nahum in hoofdstuk 1:15 Jesaja 52:7 aan en Jeremia in 31:35 Jesaja 51:15, en zij leefden toch vóór den tijd, waarin volgens het inzicht dezer theologen de tweede Jesaja de bestreden voorzeggingen zou hebben neergeschreven. Nu zou men nog wel kunnen beweren, dat juist omgekeerd de tweede Jesaja de vorengenoemde profeten citeert. Maar een Joodsch rabbijn uit de 3e eeuw vóór Christus spreekt er in een teruggevonden handschrift van, dat Hizkia deed gelijk Jesaja hem leerde, en hierbij haalt hij een plaats uit het tweede gedeelte van het boek Jesaja woordelijk aan. Uit zijn uiteenzettingen kan voorts ontleend worden, dat hij het boek als één geheel aan één samensteller toeschreef.

Voor ons geeft echter den doorslag, dat in het Nieuwe Testament op een tiental plaatsen naar de bestreden hoofdstukken verwezen wordt, n.l. in Matth. 3:3, 8:17, 12:17—21, Mark. 1:2 en 3, Lukas 3:4—6, Joh. 1:23, 12:38, Hand. 8:28—33, Rom. 10:15—21. Daarbij komt nog de schildering van dat indrukwekkend tooneel in de synagoge van Nazareth, waar aan den Heere Jezus de rol van Jesaja wordt overhandigd en Hij uit de tweede helft van het boek de eeuwen tevoren gesproken woorden voorleest: „De Geest des Heeren is op mij, daarom heeft Hij mij gezalfd; Hij heeft mij gezonden, om den armen het Evangelie te verkondigen, om te genezen die gebroken zijn van hart; om den gevangenen te prediken loslating en den blinden het gezicht, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid; om te prediken het aangenamen jaar des Heeren.” (Jes. 61:1—2.) „En als hij het boek toegedaan en den dienaar wedergegeven had, zat hij neder; en de oogen van allen in de synagoge waren op hem geslagen. En hij begon tot hen te zeggen: Heden is deze Schrift in uwe ooren vervuld.”

Christus heeft dus de woorden van Jesaja als voorzeggingen, als profetische blikken in de toekomst, die tot op dat oogenblik op vervulling gewacht hadden, erkend. En waarom zouden dan de uitspraken over

een veel vroeger tijdperk met minder reden profetisch kunnen zijn? Bovendien werd dus reeds toen in de synagogen het boek Jesaja in zijn geheelen omvang als één werk, als één geheel beschouwd. Maar afgezien daarvan, kunnen wij toch niet gelooven, dat de geïnspireerde schrijvers van het Nieuwe Testament een vergissing zouden maken en als woorden van Jesaja zouden aanduiden, wat in werkelijkheid uit de pen van een anderen schrijver is gevloeid.

Laten we echter eens verder zien, hoe het staat met het zoogenaamde bewijsmateriaal, waarmee de tegenstanders van het Woord Gods hun theorieën trachten te ondersteunen. Omdat men de hiervoren genoemde bedenking zelf al vrij onlogisch vond, heeft men als argument aangevoerd, dat het verschil in taal en stijl op twee schrijvers wijst.

Het is natuurlijk te begrijpen, dat er uitdrukkingen bestaan, die juist kenmerkend zijn voor de profetieën over Israëls bevrijding uit de gevangenschap, zooals het Hebreeuwsche „patsach” (geschal maken). Maar... dit woord komt ook reeds in Jes. 14 : 7 voor! Men heeft zich er toen mee gered, ook dit hoofdstuk aan een lateren auteur toe te schrijven, om niet te moeten toegeven, dat ook de „eerste” Jesaja dit woord kende. In het tweede deel van Jesaja wordt eenige malen „tsemach” voor „spruit” gebruikt; alleen maar jammer voor de critici, dat we het ook al in Jes. 4 : 2 vinden! Hoe men zulke moeilijkheden uit den weg ruimt, weten we nu wel: deze plaats zouden we dus ook aan een lateren schrijver te danken hebben! „Nacham” beteekent zoowel berouwen als troosten. In de laatste beteekenis gebruikt echter alleen Jesaja het, vooral aan het einde van zijn boek. Direkt heeft iemand de verklaring gevonden: de eigenlijke Jesaja zou dus God niet als Trooster gekend hebben, daarom is hij een ander dan de schrijver van de laatste 27 hoofdstukken. Maar daarbij zag hij over het hoofd, dat Jesaja in hoofdstuk 12 : 1 dit woord eveneens gebruikt!

Een nieuwe onderzoeker, die aan de eenheid van het boek vasthoudt, heeft zich de moeite getroost, uitdrukkingen te verzamelen, die door „beide Jesaja's” gemeenschappelijk gebruikt worden. En hij vond talrijke woorden, die juist voor Jesaja karakteristiek zijn en die over het geheele boek verdeeld voorkomen. Noemen we slechts een enkel: „agam” (poel, staand water). Het wordt vermeld in Jes. 14 : 23, 35 : 7, 41 : 18, 42 : 15, dus in het geheele boek verspreid; het komt echter overigens vrijwel nergens in het Oude Testament voor. Deze

voorbeelden zijn naar verkiezing met vele te vermeerderen. Bovendien zou een schrijver uit den tijd van de Babylonische gevangenschap Hebreeuwsch moeten schrijven, dat sterk met Arameïsmen doortrokken is, zooals wij dit b.v. bij Daniël en Ezechiël vinden.

De nieuwere onderzoekingen zullen dus de vroegere „bewijsvoering” wel niet onaangetast kunnen laten, en er weerklinken op het terrein van de wetenschap dan ook strijdkreten: men verzet zich met alle macht tegen de erkenning, hier met Gods Woord te doen te hebben.

Maar hem, die in allen eenvoud aan de inspiratie van de Schrift vasthoudt, is alleen de verwijzing naar het Nieuwe Testament al voldoende, om alle tegenargumenten te ontzenuwen.

Een prachtige zonsopgang aan de San Diego-baai in Californië.